

Erasmus School of Economics

Bachelorscriptie

De hypotheekrenteaf trek

Toetsing aan het draagkrachtbeginsel

Naam: Juriënnë Rosalina

Studentennummer: 266559

Begeleider: de heer van Ovost

Rotterdam, 29 juli 2011

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	1
<i>1. De ontwikkeling van de hypotheekrenteaftrek door de jaren heen en de huidige wet</i>	3
1.1. Het ontstaan van de hypotheekrenteaftrek.....	3
1.2. Het doel van de eigenwoning in de Wet IB 2001.....	4
1.3. Het bronnenstelsel.....	6
1.4. Toetsing van de eigenwoning aan de voorwaarden van een bron van inkomen.....	7
1.5. Samenvatting.....	8
<i>2. De eigenwoning in de Wet Inkomstenbelasting 2001</i>	9
2.1. Het begrip “eigenwoning”.....	9
2.2. Wettelijke bepalingen rondom de eigenwoning.....	10
2.3. De eigenwoningforfait en de eigenwoningschuld.....	11
2.4. Samenvatting.....	14
<i>3. Beginselen die ten grondslag liggen aan de Wet Inkomstenbelasting 2001</i>	15
3.1. Het draagkrachtbeginsel.....	15
3.2. Het gelijkheidsbeginsel.....	17
3.3. De eerste wet van Gossen.....	18
3.4. Samenvatting.....	18
<i>4. Toetsing van de hypotheekrenteaftrek aan het draagkrachtbeginsel</i>	19
4.1 De hypotheekrenteaftrek in verband met het draagkrachtbeginsel.....	19
4.2. Samenvatting.....	24
<i>5. Conclusie</i>	25

Voorwoord

Voor u ligt mijn bachelorscriptie, 'De hypotheekrenteaftrek'.

In deze scriptie ben ik gaan onderzoeken of de hypotheekrenteaftrek in strijd is met het draagkrachtbeginsel.

Als eerste wil ik Hem bedanken, die alles mogelijk maakt.

Mijn dank gaat ook uit naar mijn moeder, zus en tante voor hun onvoorwaardelijke steun.

Ook dank ik de heer van Ovost voor de begeleiding.

Jurienne Rosalina

Rotterdam, 29 juli 2011

Inleiding

De hypotheekrenteaftrek, of wel het H-woord was jarenlang taboe in de Nederlandse politiek. De hypotheekrenteaftrek is een Nederlandse belastingmaatregel waarbij, als er voldaan wordt aan bepaald voorwaarden, de kosten van het financieren van een eigen woning aftrekbaar zijn van het voordeel dat wordt genoten uit een eigen woning (het eigenwoning forfait). Deze aftrek leidt tot een belastingvoordeel voor eigenwoningbezitters.

Door de hypotheekrenteaftrek betalen mensen met een eigen woning minder belasting. Bij afschaffing van deze regeling gaan deze mensen meer belasting betalen en hebben dan minder geld over om te besteden. Gezien het feit dat meer dan de helft van de woningen in Nederland in eigen bezit is hebben politieke partijen jarenlang het H-woord ontwijkt. Een eventuele voorstel om de hypotheekrenteaftrek af te schaffen kan ze veel kiezers kosten. ¹

Ondanks bovengenoemde is de hypotheekrenteaftrek al enkele jaren een punt van discussie in de Nederlandse politiek. Tegenstanders van deze regeling nemen het standpunt in dat mensen met hoge inkomens meer voordeel zouden hebben van de hypotheekrenteaftrek dan mensen met lage inkomens. Door de oplopende tarieven die box 1 kent, hebben mensen met hoge inkomens aftrek tegen een hoger tarief. Een andere groep tegenstanders beweert dat de hypotheekrenteaftrek de huizenprijzen kunstmatig hoog houdt. De hypotheekrenteaftrek is een soort van subsidie. De kosten van het hebben van een eigenwoning worden gedeeltelijk gesubsidieerd, waardoor de vraag naar eigen woningen toeneemt. Dit heeft tot gevolg dat de prijzen stijgen. Nog een andere punt van kritiek op de hypotheekrenteaftrek is dat deze regeling de schatkist enorm veel geld kost. ²

¹ <http://www.hypotheeker.nl/Hypotheeken/Hypotheekrenteaftrek/Waar+gaat+het+om/Default.htm> 24-07-2011

12:11pm

² <http://www.hypotheek-weetjes.nl/belasting-aftrekken/hypotheekrenteaftrek.php> 24-07-2011 12:11pm

Probleemstelling

De huidige behandeling van de eigenwoning stuit dus op veel kritiek. Dit is voor mij aanleiding geweest om de hypotheekrenteaf trek te analyseren.

Het Nederlandse belastingsysteem is gebaseerd op een aantal beginselen, waaronder het draagkrachtbeginsel. In deze scriptie wordt er getoetst of de hypotheekrenteaf trek in strijd is met het draagkrachtbeginsel.

Opzet scriptie

Om aan het eind van deze scriptie een antwoord te kunnen geven op de vraag of de hypotheekrenteaf trek in strijd is met het draagkrachtbeginsel worden er een aantal stappen gevolgd.

Hoofdstuk 1 laat zien hoe het allemaal is begonnen. Er wordt besproken hoe de inkomstenbelasting is ontstaan en waarom de eigen woning als bron van inkomen werd aangemerkt. Vervolgens wordt er ingegaan op de intentie die de wetgever heeft met de eigenwoningregeling in de huidige wet. Ook zal in dit hoofdstuk het bronnenstelsel worden besproken.

In hoofdstuk 2 wordt er stil gestaan bij de behandeling van de eigenwoning in de Wet inkomstenbelasting 2001 .

In hoofdstuk 3 worden de beginselen waar de Wet inkomstenbelasting op gebaseerd is besproken, waaronder het draagkrachtbeginsel.

In hoofdstuk 4 wordt de hypotheekrenteaf trek getoetst aan het draagkrachtbeginsel.

Aan het eind van deze scriptie wordt er in hoofdstuk 5 een weloverwogen conclusie getrokken over de hypotheekrenteaf trek in samenhang met het draagkrachtbeginsel.

Hoofdstuk 1. De ontwikkeling van de hypotheekrenteaftrek door de jaren heen en de huidige wet

Om de hypotheekrenteaftrek goed te kunnen analyseren is het van belang om te weten hoe het allemaal is begonnen. In dit hoofdstuk wordt er stilgestaan bij de introductie van de inkomstenbelasting. Daarna zal er worden aangegeven wat voor rol de hypotheekrenteaftrek speelt in de Wet Inkomstenbelasting 2001 (hierna te noemen Wet IB 2001).

1.1. Het ontstaan van de hypotheekrenteaftrek

De hypotheekrenteaftrek dateert uit 1893. In dit jaar werd de inkomstenbelasting van kracht in Nederland. Voor 1893 werd er in Nederland belasting geheven in de vorm van accijnzen. Accijnzen werden vooral geheven op de eerste levensbehoeftes. Noodzakelijke goederen hebben een inkomenselasticiteit tussen de 0 en 1. Dit betekent dat de vraag naar eerste levensbehoeften amper reageert op een verandering van het inkomen. De vraag naar eerste levensbehoeftes is voor mensen met lage inkomens ongeveer gelijk aan die van mensen met hoge inkomens.³ Het tarief was voor iedereen hetzelfde. De belastingdruk is gelijk aan: $(\text{tarief} * \text{consumptie van goederen voor de eerste levensbehoeftes}) / \text{inkomen}$. De teller was zowel voor mensen met hoge inkomens als voor mensen met lage inkomens ongeveer gelijk. Naarmate het inkomen steeg nam de belastingdruk af. Mensen met lage inkomens gaven dus een groter gedeelte van hun inkomen uit aan belasting dan mensen met hoge inkomens. Mensen met lage inkomens hadden dus te kampen met een zwaardere financiële last dan mensen met hoge inkomens.

Vooraf de links-liberalen pleitten voor een hervorming van dit belastingstelsel. Zij waren voortsanders van een belasting op inkomsten. “*Hervorming van het ‘onbillijke’ belastingstelsel was een ‘dringende eis der rechtvaardigheid’*”, zo stond er in de troonrede die koningin-regentes Emma in 1891 voorlas.

Deze hervorming kwam in 1893 tot stand. In Nederland werd er voortaan belasting geheven over het inkomen dat men verdiende.

³ [http://nl.wikipedia.org/wiki/Elasticiteit_\(economie\)#Inkomenselasticiteit](http://nl.wikipedia.org/wiki/Elasticiteit_(economie)#Inkomenselasticiteit) 12-07-2011 12.48pm

De eigenwoning werd aangemerkt als een bron van inkomen. De redenering hierachter was dat eigenwoning bezitters hun huis zouden kunnen verhuren om op deze manier inkomsten te genereren. Door ervoor te kiezen om het huis zelf te bewonen besparen ze zichzelf de maandelijkse huurlasten. Ze ontvangen als het ware huur uit eigen zak. De huurwaarde van de eigenwoning vormde een belastbaar inkomen uit eigenwoning, de eigenwoningforfait.

Het nieuw geïntroduceerde belastingstelsel liet ook de aftrek van kosten, die zijn gemaakt om de inkomsten te genereren, toe. Alle kosten die werden gemaakt voor de eigenwoning waren aftrekbaar. Door deze hoge aftrekposten en de relatief lage eigenwoningforfait resulteerde de inkomsten uit eigen woning bijna altijd in een negatief bedrag. De minister van financiën, Nicolaas Pierson beschouwde dit als een “noodzakelijke kwaad”. Het principe van de nieuwe inkomstenbelasting was naar zijn mening belangrijker. Dat principe was dat de kosten van iedere bron van inkomen aftrekbaar moeten zijn.⁴

1.2. Het doel van de eigenwoning in de Wet IB 2001

Na de tweede wereldoorlog heerste er woningnood in Nederland. Deze werd veroorzaakt door het stilleggen van de woningproductie en de enorme verwoestingen aan woningen tijdens de tweede wereldoorlog. De overheid is een dominante rol gaan spelen op het gebied van volkshuisvesting. De taak van de overheid hierin was het reguleren van de woningvoorraad (produceren van woningen). Een tweede belangrijke taak van de overheid hierbij was het beheersen van de huurprijzen. De overheid bepaalde ieder jaar de stijging van de huur. Het gevolg hiervan was dat de vraagprijs van nieuwbouwwoningen lager was dan de kostprijs van deze woningen. Om de bouw van nieuwe woningen te garanderen moest de overheid het verschil tussen de vraagprijs en de kostprijs van deze woningen subsidiëren, objectsubsidies.

Aan het begin van de jaren 80 was de woningnood voorbij en groeide de bevolking niet meer zo hard. Hierdoor dreigde de woningmarkt in te storten en de bouwvolume onbenut te blijven. Er kwam dan een nieuw volkshuisvestingsbeleid en op termijn werden de objectsubsidies

⁴ http://www.historischnieuwsblad.nl/00/hn/nl/162/artikel/print/10741/De_hypotheekrenteafrek_.html 18-07-2011

afgeschaft. De bouw van huizen werd dus op den duur niet meer gesubsidieerd. Dit leidde tot hogere (reële) woningprijzen. Gezinnen met lagere inkomens konden deze hogere woningprijzen niet betalen. De overheid achtte segmentatie in rijke en arme buurten niet wenselijk. Huursubsidie, aan de hand van het inkomen, werd geïntroduceerd om mensen met lage inkomens de mogelijkheid te geven om een passende woning te huren.

De wijze waarop het inkomen wordt besteed is voor iedereen anders. De huurder kiest ervoor om een woning te huren en de eigenwoning bezitter kiest ervoor om een woning te kopen. Beiden doen ze dit om in hun behoeftes van het hebben van een dak boven hun hoofd te voorzien. De huurders (met lage inkomens) komen in aanmerking voor huursubsidie. Het is niet wenselijk om deze twee groepen verschillend te behandelen op basis van de keuze van het besteden van hun inkomen. De eigenwoning bezitters worden dan op hun beurt beloond met de eigenwoningregeling.

De eigenwoningregeling heeft ook een instrumentele functie. Het is een middel waarmee de overheid het eigenwoningbezit wil stimuleren. Het eigenwoningbezit leidt tot een toename van de welvaart. Mensen krijgen het gevoel dat ze richting kunnen geven aan hun leven. Het is dus van maatschappelijk belang dat er meer mogelijkheid wordt geboden om een eigen huis te kunnen kopen. De eigenwoning regeling levert hier een bijdrage aan.⁵

⁵ http://www.samenwest.nl/samenwest_oud/De_stille_revolutie_in_de_volkshuisvesting.htm 10-07-2011 8:34pm
Stevens, L., Fiscale Fascinatie, Kluwer, Deventer 2006, p.

1.3. Het bronnenstelsel

Het bronnenstelsel ligt ten grondslag aan de Wet Inkomstenbelasting. Wil er sprake zijn van een belastbaar voordeel dan moet er sprake zijn van een bron van inkomen. De voordelen uit een bron zijn belast indien ze kunnen worden toegerekend aan een inkomenscategorie. In de Wet IB 2001 kennen we de categorieën winst uit onderneming, loon, resultaat uit overige werkzaamheden, periodieke uitkeringen en verstrekkingen, inkomsten uit eigen woning, inkomsten uit aanmerkelijk belang en inkomsten uit sparen en beleggen.

Er dient aan de hand van een drietal cumulatieve voorwaarden getoetst te worden of er sprake is van een bron van inkomen:

- Deelname aan het economisch verkeer
- Het oogmerk om voordeel te behalen (subjectieve element)
- Voordeel moet redelijkerwijs te verwachten zijn (objectieve element)

Deelname aan het economische verkeer

Er wordt gesproken van deelname aan het economische verkeer als er handelingen in de maatschappij worden verricht. Met deze voorwaarde wordt er vastgesteld dat handelingen in privé sfeer geen bron van inkomen vormen. Zelfs als deze handelingen een voordeel opleveren zal dit voordeel buiten de heffing van het inkomstenbelasting blijven omdat er geen sprake is van een bron van inkomen.

Het oogmerk om voordeel te behalen

Deze subjectieve criterium wordt tegenwoordig alleen gehanteerd om voordelen die in maatschappelijke opvatting niet als inkomen worden aangemerkt buiten de heffing van inkomstenbelasting te houden. Het wordt gebruikt om een scheidingslijn te trekken tussen hobbyisten (die hun inkomen besteden en hiervoor eventueel een voordeel krijgen) en belastingplichtigen (die met hun handelingen het behalen van een voordeel als doel hebben).

Voordeel moet redelijkerwijs te verwachten zijn

Een voordeel dat puur speculatief is behaald vloeit niet voort uit een bron van inkomen en wordt ook niet in de heffing inkomstenbelasting betrokken. Er moet een redelijke verwachting zijn dat er een positief voordeel behaald kan worden.⁶

1.4. Toetsing van de eigen woning aan de voorwaarden van een bron van inkomen

Bij de invoering van de Wet IB 1914 werd de eigenwoning aangemerkt als bron van inkomen. De gedachtegang hierachter was om de eigenaar-zelfbewoner van een woning gelijk te stellen aan de verhuurder van een woning. De verhuurder ontving een huursom en de eigenaar-zelfbewoner ontving het woongenot. Het woongenot werd gelijk gesteld aan de ontvangen huursom. Zowel de verhuurder als de eigenaar-zelfbewoner werden dus op deze manier in de heffing betrokken.

Nog een reden om de eigenwoning in de Wet IB 1914 als bron van inkomen mee te nemen was dat de eigenwoning gezien werd als een belegging in een consumptiegoed.

Na de tweede wereldoorlog is men de eigenwoning steeds meer gaan zien als duurzaam consumptiegoed. Men is steeds meer gaan inzien dat de eigenwoning voorziet in de eerste levensbehoefte aan huisvesting en dat de eigenwoning dus een bestedingsaspect heeft. Over het algemeen wordt niet de woning gekocht die het meest oplevert, maar spelen vooral sociale factoren een rol bij de keuze. Bij het beleggen spelen juist andere factoren een rol: rendement, risico en onderhoudskosten. Een eigenwoning wordt gekocht om in gebruik te worden genomen en niet als een belegging die geld oplevert.

- ⁶ Sillevis, L.W., en Kempen, M.L.M van, *Cursus Belastingrecht Inkomstenbelasting*, Kluwer, Deventer 2008, p. 82-84

Bij het kopen van een eigenwoning wordt er dus geen rendement beoogd. Het is ook niet te verwachten dat de eigenwoning opbrengsten genereert (behalve bij verkoop, maar de eigen woning wordt gekocht met het doel van bewoning en niet met het doel om door te verkopen). Er wordt dus niet voldaan aan de cumulatieve voorwaarden van een bron van inkomen.⁷

Ongeacht het bovenstaande is ervoor gekozen om in de Wet IB 2001 de eigenwoning in box 1 mee te nemen.

1.5. Samenvatting

We hebben kunnen zien dat voor 1893 belasting werd geheven in de vorm van accijnzen over goederen voor de eerste levensbehoeftes. Voor iedereen gold hetzelfde tarief. De vraag naar eerste levensbehoeftes verandert amper bij verandering van het inkomen. Door het tarief dat voor iedereen gelijk was en het inkomenselasticiteit tussen de 0 en 1 van noodzakelijke goederen was het belastingdruk voor mensen met lage inkomens hoger dan voor mensen met hoge inkomens. Dit was onaanvaardbaar. In 1893 werd een nieuw belastingstelsel geïntroduceerd, de inkomstenbelasting. Er werd belasting geheven over het inkomen en de kosten ter verwerving van dit inkomen werden aftrekbaar gesteld.

De eigenwoning werd als bron van inkomen aangemerkt omdat de eigenwoningbezitters ervoor konden kiezen om de woning te verhuren om inkomsten te krijgen. Er wordt geacht dat de eigenaar de woning aan zichzelf verhuurde. De huurwaarde werd belast. De eigenwoningregeling heeft in de huidige wet een andere functie. Het dient ter beloning van de eigenwoningbezitters, gezien huurders beloont worden met huursubsidie. Ook dient het als instrument om het bezit van een eigenwoning te stimuleren. Dit komt ten goede van de welvaart. Om een voordeel in de Wet IB 2001 te kunnen belasten moet er sprake zijn van een bron van inkomen. De eigenwoning is geen bron van inkomen en is dus op grond van historie in de huidige in box 1 opgenomen.

⁷ Verzijl, D., De invloed van het Europese recht op de eigenwoning

<http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=106369> 6-7-2011 02.50am

Hoofdstuk 2. De eigenwoning in de Wet Inkomstenbelasting 2001

De eigen woning wordt in box 1 (belastbaar inkomen uit werk en woning) in aanmerking genomen. In dit hoofdstuk worden bepaalde bepalingen van de Wet IB 2001 die betrekking hebben op de eigenwoning worden besproken. Het doel van dit hoofdstuk is om uit te zetten wat er onder een eigenwoning wordt verstaan en voor wie de eigenwoningregeling van toepassing is. Daarnaast wordt er ook stilgestaan bij de aftrek van de hypotheekrente en de beperkingen hierop.

2.1. Het begrip "eigenwoning"

Bij de eigenwoningregeling draait het om het begrip "eigenwoning". Het moet gaan om een gebouw, een duurzaam aan een plaats gebonden schip of woonwagen die de belastingplichtige of personen die behoren tot zijn huishouden anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat. Het gaat om een woning die in privé als hoofdverblijf ter beschikking staat aan de belastingplichtige (of personen die tot zijn huishouden behoren) en die niet in een onderneming wordt gebruikt (Art. 3.111 Wet Inkomstenbelasting 2001).

De eigenwoning moet het eigendom zijn van de belastingplichtige. Voor het hebben van eigendom is het voldoende dat de waardeveranderingen de belastingplichtige grotendeels aangaan. Hiernaast is het ook van belang dat de kosten en lasten op de belastingplichtige drukken. Het moet dus gaan om een woning die eigendom is van de belastingplichtige, waarvan hij anders dan tijdelijk het woongenot van heeft en waarvan de kosten en lasten op hem drukken.

De wetgever vermeldt in Art3.111 lid 10 Wet IB 2001 expliciete gevallen waarbij de eigenwoning niet in privé wordt gebruikt. Voor het zelfstandige gedeelte van de woning die wordt gebruikt voor het volgende geldt de eigenwoningregeling niet:

- Zelfstandige gedeelte van de eigen woning die wordt gebruikt in de onderneming van de belastingplichtige of van iemand die tot zijn huishouden behoort
- Zelfstandige gedeelte van de eigen woning die wordt gebruikt voor resultaat uit een of meer werkzaamheden van de belastingplichtige of van iemand die tot zijn huishouden behoort
- Zelfstandige gedeelte van de eigen woning die wordt gebruikt in een vennootschap waarin de belastingplichtige of iemand die behoort tot zijn huishouden een aanmerkelijk belang in heeft

In de wet zijn er verder artikelen opgenomen die betrekking hebben op situaties waarbij er niet voldaan wordt aan de voorwaarden van de eigenwoning, maar waarbij de woning fictief toch als eigenwoning aangemerkt mag worden. Deze bepalingen worden in deze scriptie niet behandeld.⁸

2.2. Wettelijke bepalingen rondom de eigenwoning

Volgens artikel 2.1 Wet IB 2001 wordt belasting geheven van de natuurlijke persoon die in Nederland woont en de natuurlijke persoon die niet in Nederland woont, maar wel Nederlands inkomen geniet.

Artikel 2.1.: Belastingplichtigen voor de inkomstenbelasting zijn de natuurlijke personen die:

- a. In Nederland wonen (binnenlandse belastingplichtigen) of*
- b. Niet in Nederland wonen maar wel Nederlands inkomen genieten (buitenlandse belastingplichtigen)*

Artikel 3.1-1 wet IB 2001: Het belastbare inkomen uit werk en woning is het inkomen uit werk en woning verminderd met de te verrekenen verliezen uit werk en woning

Artikel 3.1-2^e Wet IB 2001: Inkomen uit werk en woning is het gezamenlijke bedrag van de belastbare inkomsten uit eigen woning

Artikel 3.110 Wet IB 2001: Belastbare inkomsten uit eigen woning zijn de voordelen uit eigen woning vermeerderd met het voordeel uit kapitaalverzekering eigen woning, het voordeel uit spaarrekening eigen woning en het voordeel uit beleggingsrecht eigen woning en verminderd met de op de voordelen uit eigen woning drukkende aftrekbare kosten (artikel 3.120 Wet IB 2001)

⁸ Sillevius, L.W., en Kempen, M.L.M van, *Cursus Belastingrecht Inkomstenbelasting*, Kluwer, Deventer 2008, p. 570-575

Artikel 3.120 Wet IB 2001: De aftrekbare kosten met betrekking tot een eigen woning zijn het gezamenlijke bedrag van:

- a) *De renten van schulden, kosten van geldleningen daaronder begrepen, die behoren tot de eigenwoningschuld*

Uit bovenstaande artikelen is af te leiden dat de natuurlijke persoon die in Nederland een eigen woning heeft mogelijk onder de werking van de eigenwoningregeling valt. Indien dit het geval is wordt er als inkomen uit eigenwoning een eigenwoningforfait in aanmerking genomen in box 1 en zijn de kosten voor het financieren van de eigenwoning aftrekbaar. Deze scriptie beperkt zich tot de behandeling van de hypotheekrenteaf trek.

Art 7.2-2f Wet IB 2001: Het inkomen uit werk en woning in Nederland is het gezamenlijke bedrag van de belastbare inkomen uit eigen woning in Nederland verminderd met de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld.

Ook voor buitenlandse belastingplichtigen kan het dus zo zijn dat een woning in Nederland als eigenwoning wordt aangemerkt. Dit zal echter alleen op basis van fictie voorkomen. De woning moet dan worden geacht anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking te staan aan de buitenlandse belastingplichtige. In dit geval zijn ook de overige bepalingen van de eigenwoningregeling voor de buitenlandse belastingplichtige van toepassing.

Artikel 2.5 Wet IB 2001: De binnenlandse belastingplichtige.....en de buitenlandse belastingplichtige die als inwoner van een andere lidstaat van de Europese Unie, de BES eilanden of van een bij ministeriële regeling aangewezen mogendheid.....kunnen kiezen voor de toepassing van de regels van deze wet voor binnenlandse belastingplichtigen....

Een buitenlandse belastingplichtige die Nederlands inkomen geniet (of die een partner heeft die belastingplichtige is) kan de hypotheekrente die hij betaalt voor een eigen woning in het buitenland in aftrek brengen op zijn Nederlands te belasten inkomen (of die van zijn partner). Hij moet hiervoor wel opteren om als binnenlandse belastingplichtige aangemerkt te worden.⁹

⁹ Sillevius, L.W., en Kempen, M.L.M van, *Cursus Belastingrecht Inkomstenbelasting*, Kluwer, Deventer 2008, p. 871

2.3. De eigenwoningforfait en de eigenwoningschuld

Het voordeel uit eigenwoning, de eigenwoningforfait, wordt fictief bepaald doormiddel van een percentage van de waarde van de woning. De bepaling van de waarde van de woning vindt plaats aan de hand van de Wet waardering onroerende zaken, Wet WOZ. Voor de berekening van het percentage wordt uitgegaan van de bruto huurwaarde van de woning. Op dit percentage komt een forfaitair percentage aan kosten, lasten en afschrijvingen in aftrek. Andere voordelen die voortvloeien uit bezit van een eigen woning worden niet in aanmerking genomen. Uitgangspunt is dus om de netto huurwaarde van de woning te belasten.

De rente die betrekking heeft op de eigenwoningschuld kan in aftrek worden gebracht op het eigenwoningforfait. De eigenwoningschuld is de schuld die is aangegaan voor het verwerven, verbeteren of onderhouden van de eigenwoning. Het geld moet ook daadwerkelijk hiervoor gebruikt worden. Het is aan de belastingplichtige om aan te tonen dat het om een eigenwoningschuld gaat. Ook kosten die betrekking hebben op de eigenwoningschuld zijn aftrekbaar. Hierbij moet er gedacht worden aan taxatiekosten van de woning, afsluitprovisie, kosten van de hypotheekakte en kosten voor het inschrijven van de akte in het hypotheekregister. De aftrekbaarheid van de hypotheekrente is in de wet IB 2001 beperkt. De maximale aftrek voor hypotheekrenten die in 2001 of daarna zijn afgesloten is 30 jaar. De 30-jaars termijn gaat in vanaf het moment dat je voor het eerst de rente in aftrek neemt. Op het moment dat men direct een duurder huis koopt en hiervoor een aanvullende hypotheek neemt gaat voor het aanvullende gedeelte de 30-jaars termijn op het moment van eerste aftrek in. Voor het oude gedeelte van de hypotheek loopt de teller gewoon door. Als men ervoor kiest om niet direct een nieuwe eigenwoning te gaan bewonen, maar eerst te gaan huren wordt de overwaarde van de oude woning toegevoegd aan de eigenwoningreserve (Artikel 3.119a Wet IB 2001). Deze blijft 3 jaar in stand. Na deze 3 jaar gaat bij het nemen van een nieuwe hypotheek een nieuwe termijn van 30 jaar lopen. Voor hypotheekrenten die voor 2001 zijn afgesloten gaat het 30-jaars termijn op 1 januari 2001 lopen.¹⁰

¹⁰ Sillevius, L.W., en Kempen, M.L.M van, *Cursus Belastingrecht Inkomstenbelasting*, Kluwer, Deventer 2008, p. 580
<http://financieel.infonu.nl/hypotheek/8106-aftrek-hypotheekrente-is-veel-beperkter-dan-u-denkt.html> 15-7-2011

Aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld

De belastingplichtige bij wie de voordelen uit eigen woning meer bedragen dan de aftrekbare kosten, krijgt een aftrek wegens geen of beperkte eigenwoningschuld (Art 3.123 Wet IB 2001). Op deze manier wordt het subsidie karakter van het in aanmerking nemen van de eigenwoning in box 1 bewerkstelligd. Het inkomen uit eigenwoning zal nimmer een positief saldo hebben.

Bijleenregeling:

De bijleenregeling is een beperking op de hypotheekrenteaftrek die in 2004 werd ingevoerd. De bijleenregeling is bedoeld voor mensen die een woning verkopen en daarna een andere woning kopen. De overwaarde, die wordt gerealiseerd, bij de verkoop van de oude woning dient in de nieuwe woning te worden geïnvesteerd. De overwaarde is de verkoopprijs minus de resterende hypotheekschuld van de oude woning. Indien ervoor wordt gekozen om de overwaarde niet in de nieuwe woning te investeren mag er ten bedrage van de overwaarde geen hypotheekrente in aftrek worden genomen.

Hypotheekrenteaftrek voor duurdere woning

Stel je verkoopt je oude woning voor €260.000 en het resterende hypotheekschuld is €200.000. De overwaarde van de oude woning bedraagt €60.000. Er wordt een nieuwe woning gekocht voor €350.000. De rente over hoogstens €90.000 hypotheekschuld mag in aanmerking worden genomen voor de hypotheekrenteaftrek. Indien de hypotheekschuld meer bedraagt, mag voor het gedeelte dat boven de €90.000 uitgaat geen hypotheekrenteaftrek worden genomen.

Hypotheekrenteaftrek voor goedkopere woning

Als er na de verkoop van een woning een goedkopere woning wordt gekocht mag de hypotheekschuld voor de renteaftrek niet meer bedragen dan het resterende hypotheekschuld van de oude woning. De hypotheekschuld van de nieuwe woning mag echter ook niet meer bedragen dan de aankoopsom van de nieuwe woning.¹¹

¹¹http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/koopwoning/hypotheekrenteaftrek?ns_campaign=Thema-Bouwen_wonen_en_leefomgeving&ro_adgrp=Koopwoning_bijleenregeling&ns_mchannel=sea&ns_source=google&ns_linkname=%2Bbijleenregeling&ns_fee=0.00 16-7-2011 1:29am

2.4. Samenvatting

Bij de eigenwoning moet het gaan om een woning die eigendom is van de belastingplichtige en die anders dan tijdelijk als hoofdverblijf dient. De kosten en lasten moeten op hem drukken.

De eigenwoningregeling is ook van toepassing op de buitenlandse belastingplichtige voor wie een woning in Nederland geacht wordt anders dan tijdelijk als hoofdverblijf te dienen. De buitenlandse belastingplichtige die voor een huis in het buitenland hypotheekrente betaalt, kan deze rente in aftrek brengen op een Nederlands belastbaar inkomen indien hij voor de toepassing voor de regels van de wet voor een behandeling als binnenlandse belastingplichtige kiest. Dit is ook mogelijk als alleen de partner in Nederland belastbare inkomen geniet.

De rente die betrekking heeft op de eigenwoningschuld is aftrekbaar. De rente is 30 jaar aftrekbaar indien de schuld in 2001 of daarna is ingegaan en als de schuld voor 2001 was aangegaan gaat de 30-jaars termijn in 2001 in.

De bijleenregeling is een beperking op de renteaftrek omdat, voor de hypotheekrenteaftrek, de overwaarde van de oude woning geïnvesteerd moet worden in de nieuwe woning. Als de overwaarde niet in de nieuwe woning wordt geïnvesteerd en de nieuwe woning met vreemd vermogen wordt gefinancierd, mag de rente over het bedrag van de overwaarde van de oude woning niet in aftrek worden genomen.

Hoofdstuk 3. Beginselen die ten grondslag liggen aan de Wet Inkomstenbelasting 2001

In dit hoofdstuk komt het draagkrachtbeginsel aan de orde. Er komt aan de orde wat het draagkrachtbeginsel inhoudt en hoe draagkracht gemeten kan worden. Ook worden het gelijkheidsbeginsel, de “Leer van evenredige nutsoffer en de “ Eerste Wet van Gossen” besproken. Deze liggen ten grondslag aan het draagkrachtbeginsel.

3.1. Het draagkrachtbeginsel

Al ten tijde van de invoering van het belastingstelsel wordt belasting geheven om de gemeenschappelijke overheidsuitgaven te bekostigen. In ons belastingstelsel wordt veel aandacht besteed aan een adequate verdeling van de belastingdruk. Het belastingstelsel moet rechtvaardig en doelmatig zijn. Het is van belang dat het belastingstelsel maatschappelijk aanvaard wordt. Dit is ook de reden waarom niet alleen fiscaaltechnische factoren, maar ook psychologische en sociologische factoren een rol spelen bij het vormgeven van het fiscale stelsel.

Er liggen 6 beginselen ten grondslag aan het Nederlandse belastingstelsel:

1. Het draagkrachtbeginsel
2. Het profijtbeginsel
3. Het beginsel van bevoorrechte verkrijging
4. Het welvaartbeginsel
5. Het beginsel van de minste pijn
6. Het beginsel van de optimale realisatie

De eerste 3 zijn de verdelingsbeginselen en de laatste 3 zijn de doelmatigheidsbeginselen. In deze scriptie wordt er op het draagkrachtbeginsel ingaan.

Het draagkrachtbeginsel speelt in de Nederlandse belastingheffing een dominante rol. De loon- en inkomstenbelasting is gebaseerd op het draagkrachtbeginsel. Het draagkrachtbeginsel houdt in dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de financiering van de gemeenschappelijke overheidsuitgaven. Het draagkrachtbeginsel geeft maatschappelijke solidariteit weer. Belasting

wordt geheven aan de hand van de draagkracht van de belastingplichtigen. Deze gedachtegang wordt bewerkstelligd door het progressieve tarievenstructuur box 1 kent.

Om belasting naar draagkracht te kunnen heffen is het belangrijk om draagkracht te meten. Draagkracht kan gemeten worden aan de hand van het inkomen, de consumptie of het vermogen.

De consumptiebelasting

Bij het nemen van consumptie als heffingsmaatstaf wordt de draagkracht gemeten aan de hand van wat mensen gedurende een bepaalde periode besteden. De bestedingen gedurende deze periode worden gemeten en worden dan belast. Consumenten is het besteden van het inkomen aan goederen en diensten. Het gedeelte van het inkomen dat niet wordt geconsumeerd wordt gespaard. Investerings zijn een functie van besparingen. De consumptiebelasting is dus het minst nadelig voor de economie omdat er over het gedeelte van het inkomen dat gespaard wordt geen belasting dient te worden betaald. Er wordt gekozen om meer te gaan sparen, wat ten goede komt aan de investeringen. Dit heeft een positieve invloed op de economische ontwikkeling.

Het nadeel van de consumptieve belasting is dat de grondslag versmald wordt door de besparingen. Bij het streven naar gelijke opbrengst moet het tarief dan verhoogd worden. Een hoge tarief maakt de heffing kwetsbaar.

Het inkomstenbelasting

Het inkomstenbelasting is voor het bepalen van de heffingsgrondslag te vergelijken met de consumptiebelasting met het verschil dat niet de consumptie over een bepaalde periode gemeten wordt, maar het inkomen. Over deze inkomsten wordt belasting geheven. In Nederland hanteren we het inkomen als heffingsgrondslag. Er wordt echter niet alleen naar het inkomen gekeken om te heffen. We kennen namelijk verschillende regelingen die de heffingsgrondslag versmallen. Deze blijven in deze scriptie buiten aanmerking.

Het vermogensbelasting

Bij het vermogensbelasting wordt er belasting geheven over het vermogen. Er wordt hierbij dus niet gekeken naar de inkomsten die uit het vermogen voortvloeien.

3.2. Het gelijkheidsbeginsel

Het gelijkheidsbeginsel ligt ten grondslag aan de draagkrachtbeginsel. Dit houdt in dat iedereen met hetzelfde inkomen een gelijk bedrag aan belasting moet betalen. Wanneer er geen sprake is van gelijke inkomens is er ook geen sprake van hetzelfde draagkracht. Het is van belang om te meten hoe ongelijk de draagkracht is bij ongelijke inkomens. Hiervoor wordt er gekeken naar het nut van het inkomen. Voor de loon- en inkomstenbelasting wordt van de “Leer van evenredige nutsoffer” uitgegaan. Uitgangspunt van de “Leer van evenredige nutsoffer” is het neutraliteitscriterium. Deze criterium houdt in dat iedereen een gelijke percentage van het nut van zijn inkomen moet opofferen.

De “Leer van evenredige nutsoffer” is gebaseerd op “De eerste wet van Gossen”.¹²

3.3. “De eerste wet van Gossen”

Het nut van goederen is dat ze voorzien in de behoeftes van consumenten. Het grensnut is het extra nut voor de consument bij het besteden van 1 extra eenheid van een bepaalde goed. De eerste wet van Gossen gaat uit van een afnemende grensnut. Naarmate er meer eenheden van een goed beschikbaar zijn zal het extra nut van een extra eenheid van dat goed afnemen.¹³

Op grond van de “Leer van evenredige nutsoffer” moet iedereen een evenredige percentage van het nut van zijn inkomen opofferen. Volgens de “Eerste wet van Gossen” is er sprake van een afnemende nut bij een extra eenheid van het inkomen. Om er voor te zorgen dat iedereen, bij afnemende nut van een extra eenheid van het inkomen, een evenredige percentage van zijn nut opoffert, kent de Wet IB een progressief tarievenstructuur.

Inkomsten in box 1	tot 65 jaar	vanaf 65 jaar
IB Schijf 1: t/m 18.628	33,00%	15,10%
IB Schijf 2: 18.629 t/m 33.436	41,95%	24,05%
IB Schijf 3: 33.437 t/m 55.694	42,00%	42,00%
IB Schijf 4: vanaf 55.695	52,00%	52,00%

¹² Stevens, L., Fiscale Fascinatie, Kluwer, Deventer 2006, p. 77-80

¹³ http://nl.wikipedia.org/wiki/Eerste_wet_van_Gossen 17-7-2011 2:16pm

3.4. Samenvatting

Er wordt belasting geheven om de kosten van de overheidsuitgaven te financieren. Bij de verdeling van de kosten van de overheidsuitgaven speelt in Nederland het draagkrachtbeginsel een belangrijke rol. Mensen met hoge inkomens dienen meer belasting te betalen dan mensen met lage inkomens. Het gelijkheidsbeginsel stelt dat iedereen met dezelfde draagkracht hetzelfde bedrag aan belasting moet betalen. Wanneer mensen niet hetzelfde inkomen hebben moet er aan de hand van het nut van het inkomen worden bepaald hoe ongelijk de draagkracht is. De “Leer van evenredige nutsoffer” stelt dat iedereen een gelijke percentage van het nut van zijn inkomen moet inleveren aan belasting. Het nut van extra inkomen neemt volgens de “Eerste wet van Gossen af naarmate het inkomen stijgt. Om al het bovengenoemde leven in te blazen kent de Wet IB een progressief tarievenstructuur.

Hoofdstuk 4. Toetsing van de Hypotheekrenteaftrek aan het draagkrachtbeginsel

In dit hoofdstuk vindt de toetsing van de hypotheekrenteaftrek aan het draagkrachtbeginsel plaats.

Om te beginnen is het handig om te vermelden dat de eigenwoning op zichzelf geen draagkracht heeft. Draagkracht wordt gedefinieerd als de toename van de koopkracht. Het enkel in bezit hebben van een eigenwoning vergroot het inkomen niet. Ter illustratie: Persoon A heeft geen inkomen en heeft dus een koopkracht van 0. Hij erft een woning. Hierdoor verandert er niks in zijn koopkracht. Het bezitten van een eigenwoning levert dus geen koopkracht op en geeft ook geen toename in de draagkracht.

4.1. De hypotheekrenteaftrek in verband met het draagkrachtbeginsel

Het draagkrachtbeginsel stelt dat de breedste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Er is geconstateerd dat het inkomen uit eigenwoning nooit een positief saldo vertoont. Dit komt door de lage waarde van de eigenwoningforfait en de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld (Artikel 3.112 Wet IB 2001 en Art3.123 Wet IB 2001).

Box 1 van de wet IB 2001 kent een progressief tabel voor de tarieven voor de heffing van inkomstenbelasting. Door de progressiviteit van het tarievenstructuur kan er ceteris paribus gesteld worden dat mensen met hoge inkomens, absoluut gezien, meer voordeel halen uit de regeling van de hypotheekrenteaftrek dan mensen met lage inkomens. De besparingswaarde neemt toe bij een hoger tarief.

Ter illustratie: A heeft een bruto inkomen van €16000 per jaar en B heeft een bruto inkomen van €106000 per jaar. Beiden hebben ze een hypotheekschuld van €250000 die 5% rente per jaar draagt. De aftrekbare rente bedraagt per jaar €12500. A valt in de eerste schijf en wordt belast tegen een tarief van 33%. De belastingvoordeel is dus $33\% * €12500 = €4125$ er jaar.

B wordt met zijn inkomen belast tegen het hoogste tarief van 52%. B heeft ook een hypotheekrenteaftrek van €12500 in het jaar. Het belastingvoordeel van B is $52\% * €12500 = €6500$ per jaar.

Als er alleen naar de tarieven gekeken wordt kan er gesteld worden dat mensen met een hoge inkomen, in absolute zin, meer profijt halen uit de hypotheekrenteaftrek. Het is wel kort door de

bocht om alleen op basis hiervan te stellen dat de hypotheekrenteaftrek in strijd is met het draagkrachtbeginsel.

In economische berichten worden door de economen Kuipers, Schuller en Steenbeek gesteld dat mensen met lage inkomens het meest profiteren van de hypotheekrenteaftrek. Voor werkenden onder de 65 jaar bedraagt het netto fiscaal voordeel 13% van het belastbaar inkomen bij een inkomen van €30.000. Bij een inkomen vanaf €90.000 bedraagt het fiscaal voordeel voor deze zelfde groep 7%. Dit komt omdat mensen met lage inkomens een groter gedeelte van hun inkomen uitgeven aan woonlasten dan mensen met hoge inkomens. Deze daling van de woonlastendruk neemt het voordeel die mensen met hoge inkomens door het hoger tarief genieten grotendeels weg.

Met deze benadering worden er volgens de econoom Bas Jacobs interpretatiefouten gemaakt. Als eerste kijken de bovenstaande economen alleen naar mensen die een eigen woning hebben. De meeste mensen met lage inkomens hebben huurwoningen. Dus een grote groep van mensen met lage inkomens hebben geen fiscale voordeel uit de eigen woning. Omdat deze mensen een lage inkomen hebben lijkt het alsof ze veel voordeel hebben uit de behandeling van de eigen woning. Ten tweede wordt het voordeel van de hypotheekrente aftrek niet gemeten over de levenscyclus. Het is niet geoorloofd om lage inkomensgroepen direct met hoge inkomensgroepen te vergelijken omdat mensen met hoge inkomens vaak ouder zijn dan mensen met lage inkomens. Het Centraal Plan Bureau (hierna te noemen CPB) heeft een document uitgegeven waarin het levensinkomen en het netto fiscale profijt van het eigen huis (inclusief OZB en overdrachtsbelasting) berekend over het hele leven voor zes gestileerde inkomensgroepen die zijn afgeleid van het opleidingsniveau zijn aangegeven. (Measuring lifetime redistribution in Dutch collective arrangements, CPB Document 79, 2005). Het CPB houdt ook rekening met het feit dat mensen met lage inkomens huren in plaats van kopen.

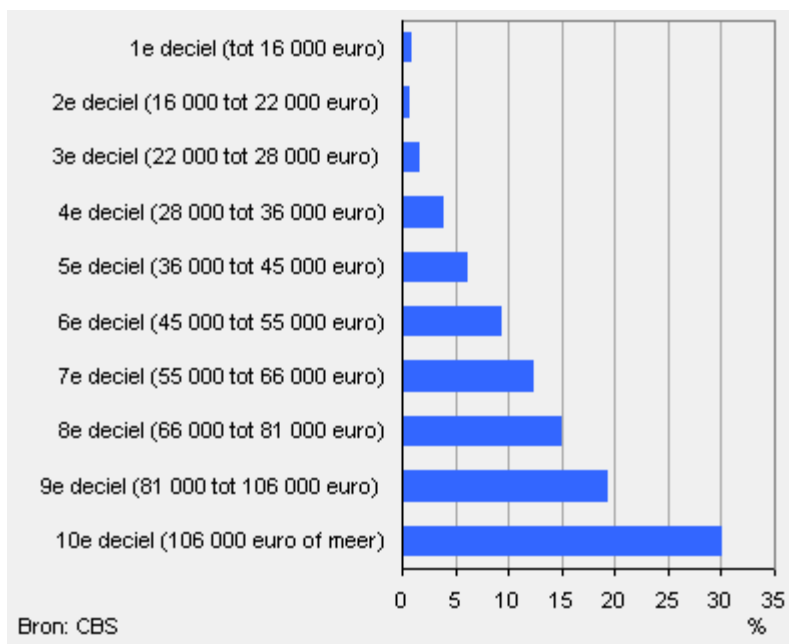
Mensen met een levensinkomen van 294.000 euro (alleen basisonderwijs) hebben nauwelijks fiscaal voordeel want ze huren bijna allemaal. Het fiscale voordeel neemt toe als mensen meer gaan verdienen. Mensen met een levensinkomen van 385.000 euro (lbo, mavo) hebben een fiscaal profijt van 1,1% van het levensinkomen. Bij een levensinkomen van 554.000 euro (mbo) bedraagt het fiscaal voordeel 2,3%. Bij een

levensinkomen inkomen van 770.000 euro (hbo) is het fiscaal profijt 3,6%. Alleen bij universitair geschoolden, met een levensinkomen van 1.044.000 euro gemiddeld, daalt het percentage iets naar 3,4% van het levensinkomen.

Uit deze gegevens van CPB kan er worden opgemerkt dat, als er wordt gecorrigeerd voor de levenscycluseffecten in inkomen en renteaftrek, het fiscale voordeel van het eigen huis toeneemt naarmate het inkomen stijgt. Er is geen bewijs dat mensen met lage inkomens meer profiteren van de hypotheekrenteaftrek dan mensen met hoge inkomens.¹⁴

Van de 7.2 miljard Nederlandse huishouden financierde bijna de helft in 2008 hun eigen woning met een hypotheek. De hypotheekkosten bedroegen circa 28 miljard euro waarvan ongeveer 10 miljard euro terug werd ontvangen door de hypotheekrenteaftrek. Van deze 10 miljard belastingvoordeel werd bijna de helft genoten door de 20% huishoudens met de hoogste inkomens.

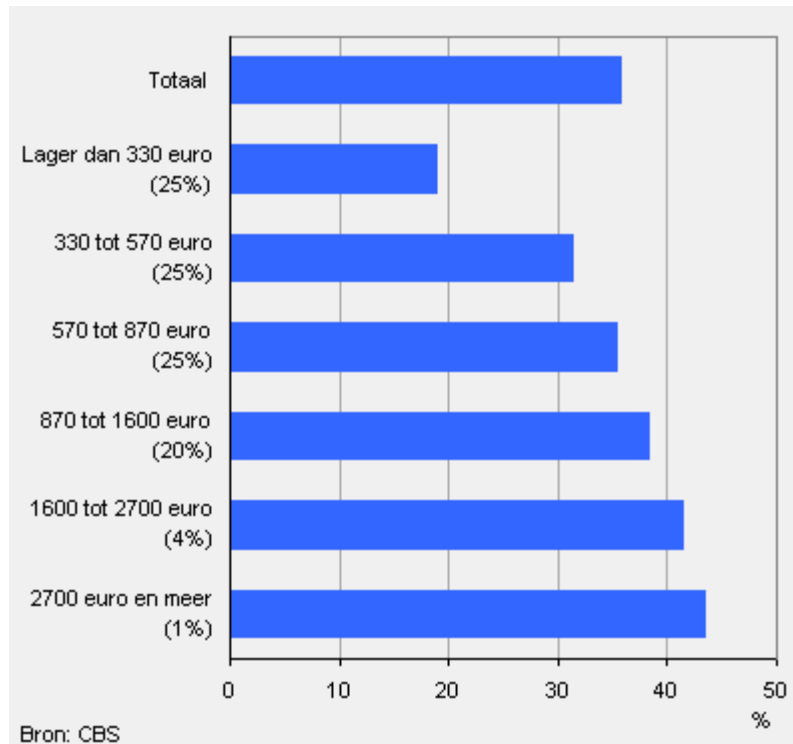
Aandeel in het totale belastingvoordeel via de hypotheekrenteaftrek naar inkomensgroep,

¹⁴ http://jacobs73.home.xs4all.nl/fd_26082006.pdf 18-7-2011 4.34pm

Van de 10 miljard hypothecaire belastingvoordelen gaat 49% naar de 2 hoogste inkomensgroepen.¹⁵

Belastingvoordeel hypotheekrenteaf trek naar hoogte van de hypotheekkosten

Uit de grafiek valt af te lezen dat 25% van de bevolking hypotheekkosten hebben van minder dan €30 en dat het voordeel die ze met de hypotheekrenteaf trek behalen minder is dan 20% van de hypotheekkosten.

Hoe hoger de hypotheekkosten, hoe groter het percentage van het belastingvoordeel ten opzichte van de hypotheekkosten . Het valt op dat 5% van de bevolking hypotheekkosten hebben van boven de €1600 en dat deze groep het grootste gedeelte van de hypotheekkosten terug krijgen.

¹⁵ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-3118-wm.h>

20-7-2011 6.46pm

Aan de hand van het draagkrachtbeginsel moeten mensen met hoge inkomens, die dus ook meer koopkracht hebben, zwaarder belast worden dan mensen met lage inkomens. De wetgever wil dit bereiken doormiddel van progressiviteit in het tarievenstructuur. Doordat mensen met hoge inkomens meer voordeel behalen uit de eigenwoningregeling dan mensen met lage inkomens, wordt dit effect weer (gedeeltelijk) teruggenomen.

4.2. Samenvatting

Door het progressief tarievenstructuur kan er gesteld worden dat mensen met hoge inkomens, die in een hogere schijf vallen, absoluut gezien meer fiscaal voordeel halen uit de eigenwoningregeling dan mensen die in een lagere schijf vallen. Om het fiscaal voordeel voor lage en hoge inkomensgroepen met elkaar te kunnen vergelijken dient men met een aantal dingen rekening te houden. De meeste mensen met lage inkomens huren in plaats van kopen. Het grootste gedeelte van deze groep heeft dus totaal geen voordeel van de hypotheekrenteaf trek. Mensen met hoge inkomens zijn meestal ouder dan mensen met lage inkomens. Het Centraal Plan Bureau laat doormiddel van statistieken zien dat mensen met hoge inkomens een grotere deel van de hypotheekkosten terugkrijgen, door de hypotheekrenteaf trek, dan mensen met lage inkomens. De statistieken laten ook zien dat bijna de helft van het totale voordeel die de hypotheekrenteaf trek oplevert naar de 20% rijkste mensen gaat. Mensen met een hoge inkomen halen het meeste voordeel uit de hypotheekrenteaf trek. De hypotheekrenteaf trek is dus in strijd met de draagkrachtbeginsel.

Hoofdstuk 5 Conclusie

In deze scriptie is er onderzocht of de hypotheekrenteaftrek in strijd is met het draagkrachtbeginsel.

De Wet IB 2001 vindt haar oorsprong in het jaar 1893. Toen werd de belastingheffing over het inkomen geïntroduceerd. Sindsdien zijn ook de kosten die gemaakt worden om inkomsten te genereren aftrekbaar van de inkomsten.

De eigenwoning wordt vanaf deze tijd aangemerkt als bron van inkomen. De eigenwoning bezitters konden ervoor kiezen om het huis te verhuren en op deze manier inkomen te genereren. Er werd voor eigenwoning bezitters gedaan alsof ze hun huis aan zichzelf verhuurden, en de huurwaarde van de woning werd belastbaar gesteld. Ook voor de eigenwoning gold dat de kosten van de eigenwoning aftrekbaar waren van de inkomsten uit eigen woning.

Door de jaren heen heeft de behandeling van de eigenwoning in box 1 van de Wet Inkomstenbelasting een andere functie gekregen. Na de tweede wereldoorlog was er in Nederland een enorme woningnood. De overheid had als taak de woningvoorraad weer op niveau te brengen. Ook moesten de huurprijzen gereguleerd worden. De overheid bepaalde ieder jaar de stijging van de huur. Hierdoor was de vraagprijs lager dan de kostprijs. Dit werd door de overheid gecompenseerd met het geven van objectsubsidies.

Toen de woningnood voorbij was werd de rol van de overheid in het volkshuisvesting kleiner en werden de objectsubsidies afgeschaft. Dit had tot gevolg dat de huurprijzen omhoog gingen. Mensen met lage inkomens kregen huursubsidie om toch een woning te kunnen huren. De functie van de eigenwoningregeling in de huidige wet is om de lijn tussen eigenwoning bezitters en huurders recht te trekken. Huurders krijgen huursubsidie en eigenwoningbezitters vallen onder de eigenwoningregeling.

Ook heeft de eigenwoningregeling een instrumentele functie. Het hebben van een eigen woning heeft een positieve effect op de welvaart. Met deze regeling wordt het hebben van een eigen woning gestimuleerd.

Het bronnenstelsel ligt te grondslag aan de Wet IB 2001. Toetsing van de eigenwoning aan de voorwaarden voor het hebben van een bron van inkomen laat zien dat er geen sprake is van een

bon van inkomen. Het bewonen van een eigenwoning is een handeling die in privé plaats vindt, dus er is geen deelname aan het economisch verkeer. Bij het kopen van een eigenwoning wordt geen rendement beoogd. Het is redelijkerwijs ook niet te verwachten dat de eigenwoning rendement oplevert. De eigenwoning wordt op grond van historie in de huidige wet aangemerkt als bron van inkomen.

In de Wet IB 2001 zijn, anders dan de in 1893 geïntroduceerde wet inkomstenbelasting, alleen de kosten ter verwerving, verbeteren of onderhouden van de eigenwoning aftrekbaar. De hypotheekrente is sinds 2001 30 jaar aftrekbaar. In 2004 is er nog een beperking op de aftrek in het leven geroepen: de bijleenregeling. Bij het kopen van een nieuwe woning moet de overwaarde van de oude woning in de nieuwe woning worden geïnvesteerd. Indien de overwaarde niet in de nieuwe wordt geïnvesteerd, mag voor dit bedrag geen hypotheekrente in aftrek worden genomen.

Het draagkrachtbeginsel is een van de beginselen die ten grondslag liggen aan de Wet IB 2001. Het draagkrachtbeginsel houdt in dat de breedste schouders de zwaarste lasten dragen. Dit wordt in de Wet IB 2001 waargemaakt door de progressiviteit van de tarieven.

Door de progressiviteit van de tarieven genieten mensen met hoge inkomens meer belastingvoordeel van de hypotheekrenteaftrek dan mensen met lage inkomens. Dit is dus in strijd met het draagkrachtbeginsel.

Het merendeel van mensen met lage inkomens hebben geen eigen woning en hebben dus geen fiscaal voordeel door de eigenwoningregeling.

Het Centraal Plan Bureau heeft bekend gemaakt dat de hypotheekrente ongeveer €10 miljard fiscaal voordeel per jaar oplevert. Bijna de helft hiervan wordt genoten door de 20% huishoudens met de hoogste inkomens.

Aan de hand van deze gegevens concludeer ik dat de hypotheekrenteaftrek in strijd is met het draagkrachtbeginsel, welke ten grondslag ligt aan de Wet IB 2001

Literatuurlijst

Boeken:

- Sillevis, L.W., en Kempen, M.L.M van, *Cursus Belastingrecht Inkomstenbelasting*, Kluwer, Deventer 2008
- Stevens, L., *Fiscale Fascinatie*, Kluwer, Deventer 2006

Internet:

<http://www.hypotheke.nl/Hypotheken/Hypotheekrenteafrek/Waar+gaat+het+om/Default.htm>

<http://www.hypotheek-weetjes.nl/belasting-aftrekken/hypotheekrenteafrek.php>

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Elasticiteit_\(economie\)#Inkomenselasticiteit](http://nl.wikipedia.org/wiki/Elasticiteit_(economie)#Inkomenselasticiteit)

http://www.historischnieuwsblad.nl/00/hn/nl/162/artikel/print/10741/De_hypotheekrenteafrek_.html

http://www.samenwest.nl/samenwest_oud/De_stille_revolutie_in_de_volkshuisvesting.htm

<http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=106369>

<http://financieel.infonu.nl/hypotheek/8106-aftrek-hypotheekrente-is-veel-beperkter-dan-u-denkt.html>

http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/koopwoning/hypotheekrenteafrek?ns_campaign=Thema-

[Bouwen_wonen_en_leefomgeving&ro_adgrp=Koopwoning_bijleenregeling&ns_mchannel=sea&ns_source=google&ns_linkname=%2Bbijleenregeling&ns_fee=0.00](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/koopwoning/hypotheekrenteafrek?ns_campaign=Thema-Bouwen_wonen_en_leefomgeving&ro_adgrp=Koopwoning_bijleenregeling&ns_mchannel=sea&ns_source=google&ns_linkname=%2Bbijleenregeling&ns_fee=0.00)

http://nl.wikipedia.org/wiki/Eerste_wet_van_Gossen

http://jacobs73.home.xs4all.nl/fd_26082006.pdf

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-3118-wm.h>

Lijst met afkortingen

- Wet IB 2001: Wet Inkomstenbelasting 2001
- CPB: Centraal Planbureau

